

Σύντομο Άρθρο

Μεταναστευτικό και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση στην Κύπρο

Αντιγόνη Θεοδώρου Δεληγιάννη

Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου, Κύπρος

Η Κύπρος τα τελευταία χρόνια έχει μετατραπεί σε χώρα υποδοχής μεταναστών με ραγδαίους ρυθμούς. Το μεταναστευτικό κύμα σε παγκόσμιο επίπεδο επηρεάζει το δημογραφικό σχήμα των χωρών υποδοχής μεταναστών και αναγκάζονται να τροποποιήσουν τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα των κοινωνιών τους. Μεγάλη πρόκληση σε αυτές τις χώρες είναι η ένταξη των μεταναστών και η ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία, πολιτική, κουλτούρα και εκπαίδευση. Η Κύπρος ανάμεσα στις χώρες υποδοχής, προσπαθεί να υιοθετήσει ένα διαπολιτισμικό χαρακτήρα στο κοινωνικό σύνολο αλλά κυρίως στην εκπαίδευση, αφού καλείται να αποδεχτεί και να ενσωματώσει τις διαφορετικές εθνικότητες που βρίσκονται στο σχολικό περίγυρο. Επίσης, το 2021 παρατηρήθηκε αύξηση κατά 40% περίπου όσον αφορά τον αριθμό των μεταναστών, περίπου 1.200 μετανάστες, έφθασαν στην Κύπρο τους πρώτους 11 μήνες το έτος 2021 και το ποσοστό των αιτητών ασύλου φθάνει στο 4% του πληθυσμού. Οι κυπριακές υπηρεσίες κάνουν λόγο για τεράστιο αριθμό σε σύγκριση με τον πληθυσμό της Κύπρου ενώ το 2022, οι αιτητές ασύλου έφθασαν το 5% του πληθυσμού. Υπάρχουν πέντε μοντέλα διαχείρισης του πολιτισμικού πλουραλισμού στην εκπαίδευση, τα οποία σκιαγραφούν την κυρίαρχη κοινωνία και τη σχολική κοινότητα στην αντιμετώπιση του μεταναστευτικού. Τα δύο μοντέλα είναι μονοπολιτισμικά και τα τρία πολυπολιτισμικά προσανατολισμένα τα οποία σχετίζονται άμεσα με της αντιλήψεις μιας κοινωνίας και πολιτείας για την ενσωμάτωση και ένταξη των μεταναστευτικών πληθυσμών σε αυτήν και στην διαπολιτισμική εκπαίδευση των μειονοτήτων. Η Κύπρος είναι μονοπολιτισμική μέχρι σήμερα και δεν έχει φτάσει ακόμη απόλυτα στο πολυπολιτισμικό μοντέλο. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει το φαινόμενο του εκφοβισμού στα σχολεία μαθητών με εθνοπολιτισμική ετερότητα. Από ότι φαίνεται, τα παιδιά με διαφορετική κουλτούρα, πολιτισμό και γλώσσα είναι το επίκεντρο εκδήλωσης εκφοβιστικών συμπεριφορών. Πολλά παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο έχουν θυματοποιηθεί στο σχολικό πλαίσιο με λεκτική βία, σωματική βία και ψυχολογική βία, με κύριους θύτες τα ντόπια παιδιά αλλά και από εκπαιδευτικούς. Η Κύπρος είναι μια διαπολιτισμική χώρα, η οποία στην προσπάθεια της να υιοθετήσει έναν πολυπολιτισμικό χαρακτήρα, κινδυνεύει να χάσει την εθνική της ταυτότητα, εξαιτίας της κακής διαχείρισης του μεταναστευτικού. Εφόσον, δεν μπορούμε να ελέγξουμε τους ρυθμούς της μετανάστευσης, μπορούμε να εφοδιαστούμε με τα κατάλληλα προσόντα για να επιβιώσει η κοινωνία της Κύπρου.

Εισαγωγή

Η Κύπρος έχει μετατραπεί σε χώρα υποδοχής μεταναστών τα τελευταία χρόνια με ραγδαίους και επικίνδυνους ρυθμούς. Το μεταναστευτικό κύμα σε παγκόσμιο επίπεδο επηρεάζει το δημογραφικό σχήμα των χωρών υποδοχής μεταναστών και αναγκάζονται να τροποποιήσουν τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα των κοινωνιών τους. Μεγάλη πρόκληση σε αυτές τις χώρες είναι η ένταξη των μεταναστών και η ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία, πολιτική, κουλτούρα και εκπαίδευση. Έτσι αποδεχόμενοι την ετερότητα, μεταπηδούν στην διαπολιτισμικότητα με κύριο σεβασμό στην διαφορετικότητα του κάθε ατόμου και την παροχή ίσων ευκαιριών μάθησης και στην ευρύτερη κοινωνικοοικονομική ζωή (Αβδελά, 1997, σσ. 27-28). Πλέον η μετανάστευση είναι ένα πολυσυζητημένο φαινόμενο το οποίο έχει προκαλέσει κοινωνικές και οικονομικές αναταράξεις, προστριβές και αντιπαραθέσεις μεταξύ των χωρών και αποτελεί ένα διαχρονικά αναπτυσσόμενο φαινόμενο.

Σύμφωνα με τον Τσαούση (2006), η μετανάστευση είναι μια μόνιμη ή προσωρινή μεταβολή στους τόπους εγκατάστασης ενός ατόμου ή ενός κοινωνικού συνόλου. Με λίγα λόγια, οι μετανάστες που αποφασίζουν να αφήσουν την χώρα τους, είναι άτομα που προέρχονται από χώρες λιγότερο αναπτυγμένες με οικονομική και κοινωνική αστάθεια, ανισότητα και φτώχεια δίνοντας τις τελευταίες τους ελπίδες σε μια καλύτερη ζωή σε μια άλλη χώρα με καλύτερες προοπτικές.

Μέσα από την βιβλιογραφική ανασκόπηση εντοπίζεται μια ιστορική άνοδος όσον αφορά το μεταναστευτικό, πράγμα το οποίο μας πάει αρκετά χρόνια πίσω. Σύμφωνα με τον Χλέτσο (2003), η μετανάστευση στην Ευρώπη χωρίστηκε σε τέσσερις περιόδους αρχίζοντας από την περίοδο 1945-1960 όπου διάφοροι πολιτισμοί μετακινούνταν εξαιτίας του τέλους του πολέμου. Μετέπειτα, το 1960-1973, το εργατικό δυναμικό μετακινήθηκε από τον Νότο προς την Ηπειρωτική Ευρώπη και προς τις βόρειες χώρες. Μεταγενέστερα, το 1974-1988, η μετανάστευση παρουσίασε μια κάθοδο όσον αφορά την συχνότητα μετακίνησης και τέλος μετά το 1988, οι πληθυσμοί άρχισαν να μετακινούνται από την Ανατολική προς την Δυτική Ευρώπη.

Διαπολιτισμική Εκπαίδευση στην Κύπρο

Σε μια κοινωνία που η μετανάστευση έχει καταβάλει ένα μεγάλο μέρος της χώρας, η διαμόρφωση της πολυπολιτισμικής προσωπικότητας είναι ένα αναγκαίο προσόν. Με λίγα λόγια είναι ο άνθρωπος/πολίτης ο οποίος είναι εξοπλισμένος με τα απαιτούμενα εφόδια όπως η πολιτισμική αγωγή και εκπαίδευση στα πλαίσια της κοινωνικοποίησής του και έχει την ικανότητα να υιοθετεί νέα δεδομένα από διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια. Μέσα σε όλα αυτά, είναι σε θέση να επικοινωνεί και να δημιουργεί διαπροσωπικές σχέσεις με ανθρώπους ερχόμενους από διαφορετικά κοινωνικοπολιτισμικά υπόβαθρα. Όσον αφορά το σχολικό πλαίσιο, οι μαθητές καλούνται να μάθουν να υπάρξουν με τον «ξένο ή τον άλλον», αποδεχόμενοι τη διαφορετικότητα και αλληλοεπιδρώντας με επιτυχία στην γλωσσική και πολιτισμική ετερότητα του ανθρώπου. Πετυχαίνοντας το πιο πάνω,

οι πολίτες της χώρας θα μπορούν να ζουν χωρίς τα φαινόμενα του κοινωνικού αποκλεισμού, της ξενοφοβίας και του ρατσισμού. Το σχολείο θα λειτουργεί ως κατασταλτικός παράγοντας για ένα προοδευτικό και ειρηνικό κλίμα μεταξύ όλων των μαθητών.

Οι Κύπριοι εκπαιδευτικοί καλούνται μέσα σε μια μονοπολιτισμική κοινωνία να εντάξουν τους μετανάστες και τους ασυνόδευτους ανηλίκους στα προγράμματα εκπαίδευσης που παρέχει το Υπουργείο Παιδείας χωρίς τις κατάλληλες γνώσεις και το απαιτούμενο μορφωτικό επίπεδο στα θέματα μετανάστευσης και διαχείρισης ετερότητας της πολιτισμικής διαφορετικότητας και κουλτούρας. Το Υπουργείο Παιδείας θα πρέπει να εκπαιδεύσει κατάλληλα τους εκπαιδευτικούς όλων των Γενικών Διευθύνσεων (Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης), έτσι ώστε να έχουν τα απαιτούμενα εφόδια στην πρόληψη, αντιμετώπιση και διαχείριση του μεταναστευτικού κύματος στα σχολεία. Υπάρχουν πέντε μοντέλα διαχείρισης του πολιτισμικού πλουραλισμού στην εκπαίδευση, τα οποία σκιαγραφούν την κυρίαρχη κοινωνία και τη σχολική κοινότητα στην αντιμετώπιση του μεταναστευτικού. Τα δύο μοντέλα είναι μονοπολιτισμικά και τα τρία πολυπολιτισμικά προσανατολισμένα. Σχετίζονται άμεσα με της αντιλήψεις μιας κοινωνίας και πολιτείας για την ενσωμάτωση και ένταξη των μεταναστευτικών πληθυσμών σε αυτήν και στην διαπολιτισμική εκπαίδευση των μειονοτήτων (Γεωργογιάννης, 1999).

Στα μονοπολιτισμικά μοντέλα, υπάρχει το στοιχείο της αφομοίωσης και της ενσωμάτωσης. Δηλαδή, κάποιος που θέλει να γίνει αποδεκτός από την παρούσα κοινωνική ομάδα και να υπάρξει σε αυτήν ισότιμα με τον υπάρχον πληθυσμό, πρέπει να περιθωριοποιήσει την μητρική του γλώσσα και την κουλτούρα του, με λίγα λόγια να ταυτιστεί πλήρως με τις απαιτήσεις της κοινωνίας. Βλέποντας από την σχολική πλευρά, το προαναφερόμενο μοντέλο αναφέρεται στους «ελαττωματικούς/προβληματικούς» μαθητές οι οποίοι λόγω της μειωμένης εκμάθησης της κυρίαρχης γλώσσας, θεωρούνται προβληματικοί στο σχολικό σύνολο. Η πολιτική του σχολείου στην Κύπρο, παραμένει μονοπολιτισμική, παρόλες της προσπάθειας που γίνονται να μετατραπεί σε πολυπολιτισμική και ως αποτέλεσμα οι μαθητές, πρέπει να προσαρμοστούν στα δεδομένα του σχολείου και όχι το σχολείο στις ανάγκες των μαθητών. Όλα αυτά, οδηγούν τους μαθητές στη άγνοια τους για άλλους πολιτισμούς και δημιουργούν στερεότυπα και ρατσιστικές συμπεριφορές.

Μετά την αφομοίωση σύμφωνα με το μονοπολιτισμικό μοντέλο, έρχεται η ενσωμάτωση, δηλαδή οι μειονότητες δεν αποκόπτονται εντελώς από τις παραδόσεις τους ή από την μητρική τους γλώσσα και δημιουργούν μια νέα ταυτότητα μαζί με αυτές. Όμως, οι διάφορες πτυχές των μεταναστευτικών πληθυσμών δεν εμφανίζονται στη δημόσια ζωή αλλά μόνο στην ιδιωτική, δηλαδή η πολιτισμική διαφορετικότητα γίνεται αποδεκτή αλλά σε σημείο που δεν επηρεάζει το υπόβαθρο της κοινωνίας. Στο σχολείο θα πρέπει να γίνεται καλύτερη ενσωμάτωση και εκμάθηση της γλώσσας.

Το επόμενο μοντέλο είναι το πολυπολιτισμικό, το οποίο βασίζεται στην αποδοχή των διαφορετικών πολιτισμών να ζουν και να αναπτύσσονται ισότιμα στην κοινωνία. Επίσης, το κάθε παιδί θα πρέπει να τυγχάνει τον ανάλογο σεβασμό και να μορφώνεται στην μητρική του γλώσσα, με βάση το πολιτισμικό του

πλαίσιο και έτσι θα δημιουργούνται σχολεία με ποικίλα επιμορφωτικά προγράμματα. Υπάρχει ένα μειονέκτημα όμως, που εγκυμονεί τον κίνδυνο της *γκετοποίησης*, δηλαδή του να δημιουργούνται και να αναπτύσσονται διάφοροι πολιτισμοί-«παράλληλες κοινωνίες» μέσα στην κοινωνία υποδοχής και εν τέλη να μην υπάρχει κοινωνική συνοχή (Μάρκου, 1997).

Σύμφωνα με τον Τσιάκαλο (2000), το αμέσως επόμενο μοντέλο είναι το αντιρατσιστικό, το οποίο εστιάζει στην πρόληψη και εξάλειψη του ρατσισμού στο σχολείο και στην ευρύτερη κοινωνία. Στην σχολική εκπαίδευση παράγεται η αποδοχή της ετερότητας, η μείωση της σχολικής αποτυχίας στα παιδιά από τις ομάδες μειονοτήτων και η κατάλληλη προσέγγιση από τους εκπαιδευτικούς και μαθητές. Τέλος, ο θεσμικός ρατσισμός, είναι το τελευταίο στοιχείο από το υφιστάμενο μοντέλο και αφορά στην απόδοση του ρατσισμού στις δομές και θεσμούς της κοινωνίας και εκπαίδευσης, και στα οποία υπάρχουν συχνά ρατσιστικές συμπεριφορές και απόψεις.

Το 2021 παρατηρήθηκε αύξηση κατά 40% περίπου όσον αφορά τον αριθμό των μεταναστών. Σε σχέση με τον πληθυσμό της Κύπρου, η Κύπρος ως χώρα στην ΕΕ, δέχεται περισσότερους μετανάστες από ότι μπορεί να επωμιστεί και το βάρος παραμένει δυσανάλογο. Σύμφωνα με νεότερα στοιχεία, περίπου 1.200 μετανάστες, έφθασαν στην Κύπρο τους πρώτους 11 μήνες του έτους 2021 και το ποσοστό των αιτούντων άσυλο φθάνει στο 4% του πληθυσμού. Οι κυπριακές υπηρεσίες κάνουν λόγο για τεράστιο αριθμό σε σύγκριση με τον πληθυσμό της Κύπρου (gr.euronews.com), ενώ το 2022, οι αιτούντες άσυλο έφθασαν το 5% του πληθυσμού (Καούλλας, 2022).

Το Υπουργείο Παιδείας, στο πλαίσιο των δράσεων της Διατμηματικής Επιτροπής, στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι των Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, δημιούργησε ένα κείμενο πολιτικής για την ένταξη των παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία, στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα που έχει εγκριθεί από το Υπουργείο Παιδείας, τον Μάιο 2016. Το εν λόγω κείμενο αναφέρει την υφιστάμενη κατάσταση στα δημόσια σχολεία της Κύπρου, που μέχρι τώρα το σύστημα του πολιτισμού ήταν μονοπολιτισμικό και δεν αναγνωριζόταν ο πολυπολιτισμικός χαρακτήρας. Οι μαθητές/τριες με μεταναστευτικό υπόβαθρο που διαμένουν στην Κύπρο έχουν το ισότιμο δικαίωμα εγγραφής και της δωρεάν εκπαίδευσης στα δημόσια σχολεία σε όλα τα επίπεδα από την προσχολική μέχρι την Ανώτατη Εκπαίδευση. Σε γενικές γραμμές το εκπαιδευτικό σύστημα θα πρέπει να σέβεται την διαφορετικότητα και την ετερότητα, τον πολιτισμό, τη γλώσσα, τη θρησκεία και τις πεποιθήσεις του κάθε ατόμου. Επίσης, θα πρέπει να παρέχεται ενίσχυση της διδασκαλίας για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, πρόγραμμα υποδοχής των νεοαφιχθέντων παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία, εκπαίδευση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών, έρευνα για τις ανάγκες των παιδιών με μεταναστευτικό υπόβαθρο και μια διαπολιτισμική προσέγγιση νέων αναλυτικών προγραμμάτων. Θα πρέπει να αντικατασταθεί ο όρος «αλλόγλωσσος» με την λέξη «πολύγλωσσος», δείχνοντας έτσι τον σεβασμό στον έτερο πολιτισμό (Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού και Νεολαίας).

Εκφοβισμός και Εθνοπολιτισμική Ετερότητα

Το σχολείο είναι ένα από τα κύρια μέσα κοινωνικοποίησης και εκδήλωσης απόκλισης ή απόσβεσης μιας συμπεριφοράς ανάμεσα στους μαθητές. Μέσα σε ένα μονοπολιτισμικό εκπαιδευτικό σύστημα, οι μαθητές από την κυρίαρχη κοινωνία καλούνται να αποδεχτούν και να συνυπάρξουν με τους μαθητές που προέρχονται από μεταναστευτικά υπόβαθρα. Η συνύπαρξη αυτή δεν είναι πάντα επιτυχής αφού υπάρχουν εμπόδια όπως οι διαφορετικοί πολιτισμοί, κουλτούρες, κοινωνικοοικονομικά υπόβαθρα και η διαφορετική γλώσσα. Όλα αυτά τα εμπόδια, προκαλούν εντάσεις και επιθετικές συμπεριφορές απέναντι στους μαθητές με μεταναστευτική βιογραφία, αφού οι μαθητές από την κυρίαρχη κοινωνία δεν έχουν την κατάλληλη πολυπολιτισμική προσωπικότητα, εκπαίδευση και μόρφωση από το σχολείο και από την οικογένειά τους. Πολλά παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο έχουν θυματοποιηθεί στο σχολικό πλαίσιο με λεκτική βία, σωματική βία και ψυχολογική βία, με κύριους θύτες τα ντόπια παιδιά αλλά και εκπαιδευτικούς.

Σύμφωνα με τους Jansen κ.α. (2016), σε σχολεία της Ολλανδίας διεξήχθη μια έρευνα για τις εκφοβιστικές συμπεριφορές στα σχολεία όσον αφορά τους μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Το 50% των παιδιών που δεν είχαν ολλανδική καταγωγή, στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, είχαν πολλές πιθανότητες να πέσουν θύματα εκφοβισμού (Jansen et al., 2016).

Στην Ελλάδα, σε έρευνες των Κατσιγιάννη (2006) και Βλάχου (2011), οι εκφοβιστικές συμπεριφορές πηγάζουν ανάλογα με την εθνικότητα των θυμάτων, δηλαδή τα παιδιά με αλβανική καταγωγή εμπλέκονται περισσότερο ως θύματα από ότι μαθητές με διαφορετική καταγωγή. Σε άλλη έρευνα των Ψάλτη και Κωνσταντίνου (2007), φάνηκε ότι η εθνοπολιτισμική ταυτότητα των μαθητών δεν επηρεάζει τη συχνότητα και την επίδραση της άσκησης εκφοβιστικής συμπεριφοράς από τους θύτες. Και στις δύο έρευνες, τα θύματα που δέχονται εκφοβισμό είναι συχνότερα οι αλλοδαποί μαθητές. Σύμφωνα με τους Μανιάτη κ.α. (2009), όταν υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί πολιτισμοί στο σχολικό πλαίσιο, οι μαθητές έχουν μεγάλη πιθανότητα να συγκρούονται μεταξύ τους, μη μπορώντας να αποδεχτούν την ετερότητα του συμμαθητή τους.

Η Κύπρος είναι μια διαπολιτισμική χώρα, η οποία στην προσπάθειά της να υιοθετήσει έναν πολυπολιτισμικό χαρακτήρα, κινδυνεύει να χάσει την εθνική της ταυτότητα, εξαιτίας της κακής διαχείρισης του μεταναστευτικού. Η ένταξη των μαθητών/τριών που έχουν μεταναστευτικό υπόβαθρο θα πρέπει να γίνεται με ένα πιο ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό και κοινωνικοπολιτικό πρόγραμμα το οποίο ταυτόχρονα να μην επηρεάζει την εθνική ταυτότητα της κυρίαρχης κοινωνίας αλλά και να μην περιθωριοποιεί την ιδιαιτερότητα και ετερότητα του μετανάστη, ο οποίος έρχεται στην Κύπρο για ένα καλύτερο αύριο. Τα ξενόγλωσσα προγράμματα εκπαίδευσης θα πρέπει να ενσωματώνονται στα δημόσια σχολεία και η ευαισθητοποίηση της κυρίαρχης κοινωνίας θα πρέπει να γίνεται μέσω επιμορφωτικών προγραμμάτων που θα προωθούνται ως ένδειξη συνεργασίας και αλληλεγγύης στα άτομα με μεταναστευτική βιογραφία. Εφόσον, δεν μπορούμε να ελέγξουμε τους ρυθμούς της μετανάστευσης, μπορούμε να εφοδιαστούμε με τα κατάλληλα προσόντα για να επιβιώσει η κοινωνία της Κύπρου.

Βιβλιογραφία*Ελληνική*

- Αβδελά, Ε. (1997) Η Συγκρότηση της Εθνικής Ταυτότητας στο Ελληνικό Σχολείο: «Εμείς» και οι «Άλλοι». Στο Α. Φραγκουδάκη, Α'. Θάλεια Δραγωνία (Επιμ.), «*Τι είν' η πατρίδα μας;*»: *Εθνοκεντρισμός στην Εκπαίδευση*, 27-45. Αθήνα. Αλεξάνδρεια.
- Βλάχου Μ. (2011) *Σχολικός Εκφοβισμός/Θυματοποίηση σε Παιδιά Προσχολικής Ηλικίας: Ενδοπροσωπικοί και Περιβαλλοντικοί Παράγοντες*. Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Γεωργιογιάννης, Π. (1999) *Θέματα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης*, Αθήνα: Gutenberg.
- Καούλλας, Λ. Γ. (2022, 26 Απριλίου) *Στο 5% του Πληθυσμού οι Αιτούντες Άσυλο: Πρόταση για Εφαρμογή του Ολλανδικού «Barrièremodellen» στην Κύπρο*. Η Σημερινή online. <https://bit.ly/3ftEyUw>.
- Κατσιγιάννη, Β. Λ. (2006) *Το Φαινόμενο του Εκφοβισμού στο Δημοτικό Σχολείο*. Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού
- Μανιάτης, Π., Νικολάου, Γ., Παπαδόπουλος, Β. (2009) Σχολική Βία και Ετερότητα στην Ελλάδα. Η Αναγκαιότητα της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. *Μέντορας* 12: 118.
- Μάρκου, Γ. (1997) *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Ελληνική και Διεθνής Εμπειρία*. Αθήνα: Ηλεκτρονικές τέχνες.
- Τσαούσης, Δ. Γ. (2006). *Η Κοινωνία του Ανθρώπου: Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Τσιάκαλος, Γ. (2000). *Οδηγός Αντιρατσιστικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Ελληνικά.
- Υπουργείο Παιδείας Πολιτισμού Αθλητισμού και Νεολαίας. *Κείμενο Πολιτικής για την Ένταξη των Μαθητών/τριών με Μεταναστευτική Βιογραφία στο Κυπριακό Εκπαιδευτικό Σύστημα*. Υπουργείο Παιδείας Πολιτισμού Αθλητισμού και Νεολαίας. http://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/entaxi/metanasteftiki_viografia.pdf.
- Χλέτσος, Μ. (2003). Η Πολιτική Οικονομία της Μετανάστευσης. Στο Χάρης Ναζάκης, Μιχάλης Χλέτσος (Επιμ.), *Μετανάστες & Μετανάστευση: Οικονομικές, Πολιτικές και Κοινωνικές Πτυχές*, 17-24. Αθήνα: Πατάκης.
- Ψάλτη, Α., Κωνσταντίνου, Κ. (2007). Το Φαινόμενο του Εκφοβισμού στα Σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: Η Επίδραση Φύλου και Εθνοπολιτισμικής Προέλευσης. *Ψυχολογία* 14(4): 329-345.

Αγγλική

- Jansen, P. W., Mieloo, C., Van Berke, A., Verlinden, M., Van Ende, J., Stevens, G., et al. (2016). Bullying and Victimization Among Young Elementary School Children: The Role of Child Ethnicity and Ethnic School. *Race and Social Problems Journal* 8: 271-280.

Immigration and Intercultural Education in Cyprus

Antogoni Theodorou Deligianni

Doctoral Candidate, Neapolis University Pafos, Cyprus

In recent years, Cyprus has turned into a country receiving immigrants at a rapid rate. The immigration wave at the global level affects the demographic shape of the countries receiving immigrants and they are forced to modify the multicultural character of their societies. A big challenge in these countries is the integration of immigrants and their integration into society, politics, culture and education. Cyprus, among the host countries, tries to adopt an intercultural character in the society as a whole, but especially in education, since it is called upon to accept and integrate the different nationalities found in the school environment. Also, 2021 saw an increase about 40% in terms of the number of immigrants, about 1,200 immigrants, arrived in Cyprus in the first 11 months of the year 2021 and the percentage of asylum seekers reaches 4% of the population. Cypriot authorities, report a huge number compared to the population of Cyprus, while in 2022, asylum seekers reached 5% of the population. There are five models of managing cultural pluralism in education, which outline the dominant society and the school community in dealing with the immigrants. The two models are monocultural and the three multicultural oriented, which are directly related to the perceptions of a society and state for the integration and inclusion of immigrant populations in it and the intercultural education of minorities. Cyprus is monocultural until today and has not yet fully reached the multicultural mode. An important role has the phenomenon of bullying in schools among students with ethnic and cultural differences. Apparently, children with different culture and language are the centre of manifestation of bullies. Many children with an immigrant background have been victimized in school context with verbal violence, physical and psychological violence, with the main perpetrators being local children but also teachers. Cyprus is a country which attempts to adopt a multicultural character, risks losing its national identity, due to the poor management of immigration. Since we cannot control the rates of immigration, we can equip ourselves with the appropriate qualifications for Cyprus society in order to survive.

